

BADANIA ANKIETOWE I KWESTIONARIUSZE ZADAWANIE WŁAŚCIWYCH PYTAŃ

Badacze, zadając uczestnikom badania pytania, czy to w formie wywiadu, sondażu lub innej, muszą się nad nimi dokładnie zastanowić, a także nad tym, jak dobre dane dzięki nim uzyskają.

Oto trzy przykłady jak źle dobrane pytania mogą zaszkodzić jakości badań:

Pytania zamknięte

- W kwestionariuszach wywiadu zazwyczaj zadawanych jest szereg pytań zamkniętych.
- Pytania zamknięte wymagają od osoby wypełniającej kwestionariusz (respondenta) wybrania odpowiedzi z wcześniej ustalonej listy.
- Jeśli badacze nie dobiorą możliwych odpowiedzi na pytania zamknięte uważnie, mogą uniemożliwić respondentom wyrażenie tego, co naprawdę myślą oraz mogą spowodować wybranie przez nich odpowiedzi, z którymi nie do końca się zgadzają.

Pytania naprowadzające

- Sposób sformułowania pytania może wpływać na odpowiedzi uczestników badania. Oto przykłady dwóch bardzo odmiennych sposobów zadania tego samego pytania:

Co sądzi Pani/Pan na temat zakładanego przez rząd dziennego poziomu spożycia warzyw i owoców?

Czy ma Pani/Pan wątpliwości co do tego czy zakładany przez rząd dzienny poziom spożycia warzyw i owoców może być osiągnięty?

- Ponieważ sposób zadawania pytań może wpływać na respondentów, badacze muszą uważać na to jak je formułują.
- Jeśli czytacie Państwo badanie w formie sondażu lub wywiadu, proszę sprawdzić czy osoby zbierające informacje stosowany formularz (kwestionariusz, inwentarz), np. jako załącznik online, materiał uzupełniający artykuł i zastanowić się, czy te pytania mogły naprowadzić respondentów na konkretne odpowiedzi.

Ujawnianie opinii osoby zbierającej informacje

- Ważne jest, aby badacze, na ile to możliwe, nie ujawniali w badaniu swoich własnych opinii.
- Osoby zbierające informacje ryzykują ujawnieniem swoich opinii poprzez sposób formułowania pytań, szczególnie w przypadku wywiadów jakościowych w formie bardziej swobodnej rozmowy (np. w badaniach jakościowych typu grup fokusowych).
- Uczestnicy badania czasami podają odpowiedzi, które ich zdaniem badacze chcieliby usłyszeć (to jeden z tzw. błędów systematycznych; opisuje się go także jako tzw. efekt Hawthorne - o tym można przeczytać w glosariuszu i w katalogu błędów systematycznych, a także na stronie PEDro, również w tłumaczeniu na język polski).